

10-15 YAŞ ARASI ADOLESAN ÇOCUĞU OLAN ANNELERİN HPV AŞISI HAKKINDAKİ BİLGİ VE TUTUMLARI

Polat DURSUN, Esra KUŞCU, Hulusi B. ZEYNELOĞLU, Filiz B. YANIK, Ali AYHAN

Başkent Üniversitesi Tıp Fakültesi, Kadın Hastalıkları ve Doğum Anabilim Dalı, Ankara

ÖZET

Amaç: Adolesan çağda çocukları olan annelerin profilaktik Human Papilloma virus (HPV) aşıları hakkındaki bilgi ve görüşlerinin araştırılması.

Gereç ve yöntem: Bu çalışma Başkent Üniversitesi Tıp Fakültesinin Türkiye'deki 4 ayrı araştırma ve uygulama hastanesindeki kadın hastalıkları ve doğum polikliniklerine başvuran ve başvuru anında 10-15 yaşındaki çocuğu olduğunu ifade eden 618 kadın üzerinde yapılmıştır. Çalışmaya alınan kadınların HPV aşıları hakkındaki bilgi ve görüşlerini öğrenmek için 22 soruluk bir anket formu ile demografik bilgiler yanında kendileri ile kız ve erkek çocukları için HPV aşısını kabul etme oranları araştırılmıştır.

Sonuçlar: Çalışmaya katılan annelerin ortalama yaşı 34.5 ± 7.2 (aralık 21-56) idi. Çalışmaya alınan kadınların %45'i HPV'yi duyduklarını söylerken %55'i daha önceden duymadıklarını ifade etmiştir. Annelerin %41'i HPV ile serviks kanserinin ilişkili olduğunu bilirken, %59'u bu konu hakkında bir fikri olmadığını ifade etmiştir. Görüşülen annelerin %69'u HPV aşısını kendileri için, %68'i kızları ve %62'si de erkek çocukları için kabul edebileceklerini ifade etmiştir. HPV aşısının kız çocukları için kabulünü etkileyen faktörleri tespit etmek için yapılan multivaryant analizde HPV aşısını kendisi (OR=48, CI:21.2-111, $P < 0.0001$) ve erkek çocukları içinde kabul etmiş olmak (OR=72, CI:30.5-172.7, $P < 0.0001$) bağımsız faktörler olarak tespit edilmiştir.

Sonuç: Annelerin büyük bir çoğunluğu koruyucu HPV aşısını çocuklarına uygulanmasını kabul edebileceklerini ifade etmiştir. Annelerin kendileri için HPV aşısını yaptırma istekleri ve HPV virüsü hakkında önceden bilgileri olması ile çocukları için HPV aşısını kabul etmeleri arasında güçlü bir ilişki bulunmuştur.

Anahtar kelimeler: HPV, kanser önleme, preinvaziv servikal neoplazi, profilaktik HPV aşısı, serviks kanseri

Türk Jinekoloji ve Obstetrik Derneği Dergisi, (TJOD Derg), 2009; Cilt: 6 Sayı: 3 Sayfa: 206-10

SUMMARY

MATERNAL FACTORS AFFECTING HPV VACCINE ACCEPTANCE FOR THEIR ADOLESCENT CHILDREN AGED BETWEEN 10 AND 15

Objective: To determine basal knowledge of mothers about human papillomavirus (HPV) and HPV vaccine acceptance for their 10 to 15-years-old adolescents.

Method: This study included 618 mothers of 10 to 15 years-old adolescent from 4 different cities of Turkey who completed a questionnaire that assessed their knowledge of HPV, and their acceptance of HPV vaccine for their daughter and sons.

Results: The median age of the participants was 34.5 ± 7.2 years (range: 21-56 years). Among the mothers, 45% had heard of HPV and 55% had no knowledge about HPV. Of the parents, 41% knew HPV is related to cervical cancer,

Yazışma adresi: Uzm. Dr. Polat Dursun, Kültür mah. Çaldıran sok. Çaldıran ap. no. 30 d: 8, Kızılay, Ankara
Tel.: (0532) 384 51 58
e-posta: pdursun@yahoo.com

Alındığı tarih: 16.03.2009, revizyon sonrası alınma: 04.06.2009, kabul tarihi: 12.06.2009

while 59% had no opinion about the subject.

Of the parents interviewed, 69% reported they would accept HPV vaccination for themselves, 68% for their daughters, and 62% for their sons. Multivariant analysis revealed that acceptance of HPV vaccine for themselves (OR=48, CI:21.2-111, P<0.0001) and sons (OR=72, CI:30.5-172.7, P<0.0001) were independent variables for the vaccination acceptance for daughters.

Conclusion: Majority of the mothers would accept HPV vaccine for themselves and their childrens without any intervention. There is a strong relation between mother's opinion about HPV vaccine and and willingness of their child's vaccination.

Key words: attitudes, cancer prevention, cervical cancer, health knowledge, HPV, HPV vaccine, parents, preinvasive cervical neoplasia

Journal of Turkish Society of Obstetrics and Gynecology, (J Turk Soc Obstet Gynecol), 2009; Vol: 6 Issue: 3 Pages: 206- 10

GİRİŞ

HPV ile preinvaziv ve invaziv serviks kanseri arasındaki ilişki uzun zamandır bilinmektedir. Preinvaziv servikal neoplazilerin çoğunda ve serviks kanserlerinin hemen tamamında HPV virüsü tespit edilmektedir⁽¹⁾. HPV'nin servikal neoplaziler için olmazsa olmaz bir risk faktörü olarak belirlenmesi serviks kanserinin önlenmesinde HPV taranması ve HPV aşılarının geliştirilmesine yol açmıştır^(2,3).

2006 yılında FDA (USA Food and Drug Administration) ve EMEA (European Medicines Agency) preinvaziv ve invaziv alt genital sistem neoplazilerinin önlenmesi için koruyucu HPV aşılarının kullanılmasını onaylamıştır. Bu ilaçların kullanıma girmesi ile birlikte hem tıp çevrelerinde hemde yazılı ve görsel medyada, HPV ve koruyucu HPV aşıları ile ilgili yoğun bir tartışma başlamıştır.

Aşıların uygulanmasında ve annelerin çocukları için bir aşığı kabul etmelerinde etkili bir çok faktör vardır. Bununla birlikte annelerin hastalık ve aşı hakkındaki temel bilgileri aşılama programının başarısı için temel etkindir. HPV aşılamaında adolesan yaş grubu ana hedef olduğu için annelerin aşığı çocukları için kabul etmeleri bu aşılama programının başarısında temel etkindir. Bu nedenle bu çalışmada adolesan yaş grubunda çocuğu olan annelerin kendileri ve çocukları için HPV aşısını kabul etme oranlarını araştırdık.

GEREÇ VE YÖNTEMLER

Başkent Üniversitesi Tıp Fakültesi etik kurul onayı alındıktan sonra nisan 2007 ve Haziran 2007 arasında Başkent üniversitesi jinekoloji ve obstetrik kliniklerine başvuran kadınlarda HPV bilgisi ve HPV aşısını kabul edilebilirlik anketi uygulandı. Çalışmaya katılmayı kabul

eden olan kadınlara 22 soruluk bir anket formu dolduruldu. Anket formları kadın hastalıkları ve doğum asistanları tarafından 4 ayrı şehirdeki (Ankara, Adana, Alanya, Konya) merkezlerimizdeki jinekoloji ve obstetrik polikliniklerinde doldurtuldu. Bu çalışmada toplam 1434 kadın değerlendirildi ve bu çalışmada elde edilen sonuçlar ulusal ve uluslararası kongrelerde poster sunumu olarak sunuldu ve uluslararası bir dergide sonuçları yayınlanmak üzere kabul edildi⁽⁴⁾.

Bu makalede bu çalışmada sonuçları verilmemiş olan ve aşının hedef grubu olan yaş grubunda aşılamanın başarılı olmasında kilit rol oynayan annelerin görüşleri yeniden değerlendirilmiştir. Önceki araştırmaya katılan 1434 kadın içinde 10-15 yaş arası adolesan çocuğu olan 618 annenin verileri yeniden analiz edildi. Anket formu annelerin demografik bilgilerini, HPV ve bulaşma yolu, HPV ile ilişkili hastalıkları hakkındaki bilgilerini , HPV aşısını kendileri ve çocukları için kabul edip etmeyecekleri ile ilgili soruları içermekteydi (4,5).

İstatistiksel analizler SPSS v.11 ile uygulandı. Annelerin yanıtlarını değerlendirmek için tanımlayıcı istatistikler kullanıldı. Chi-square ve Mann-Whitney U testleri diğer istatistiksel analizler için kullanıldı. Multivaryant analiz lojistik regresyon yöntemiyle uygulandı.

Sonuçlar

Çalışmada 10-15 yaş arası adolesan çocuğu olan toplam 618 kadının yanıtları yeniden analiz edildi. Bu kadınların ortalama yaşı 34.5 ± 7.2 (aralık: 21-56 yaş) idi. Çalışmaya katılan kadınların %37'si üniversite derecesine sahipken, diğerleri değişik öğrenim derecelerindeydi. Bu kadınların yıllık jinekolojik muayeneye gitme oranları %38 idi. Kadınların %20'sinde daha önceden anormal Pap smear öyküsü mevcuttu, %77'si bazı virüslerin kanser yapabileceğini, %45'i HPV'yi

daha önceden duyduğunu ifade etmişti. Yüzde ellibeşi ise daha önceden HPV virüsünü duymadıklarını ifade etmiştir. Annelerin % 41'i HPV ile serviks kanserinin ilişkili olabileceğini bilirken %30'nun bununla ilgili bir bilgisi yoktu (Tablo I).

Tablo I: Demografik özellikler.

	%
Evlilik Durumu	
Evli	93
Ayrı/Boşanmış/Dul	7
Eğitim Durumu	
İlkokul	22
Ortaokul	16
Lise	35
Üniversite	27
Çalışma Durumu	
Ev Hanımı	58
Çalışıyor	42
Düzenli Jinekolojik Muayeneye Gidiyor musunuz?	
Evet	42
Hayır	58
Bazı Virüslerin Kanser Yapabildiğini Biliyor musunuz?	
Evet	76
Hayır	24
Daha Önce HPV virüsünü Duydunuz mu?	
Evet	45
Hayır	55
HPV ile Serviks Kanseri Arasında ilişki olduğunu Biliyor musunuz?	
Evet	41
Hayır	59

Görüşülen annelerin %69'u kendileri, % 68'i kız çocukları %62'si ise erkek çocukları için HPV aşısını kabul edebileceklerini belirtmiştir (Tablo II). Anormal Pap test öyküsü olan anneler HPV aşısını kendileri (87 vs. 66; P = 0.0001), kız çocukları (87 vs. 65; P = 0.0001), ve erkek çocukları için (78 vs.60; P = 0.004) daha fazla oranda kabul etmişlerdir. Virüsler ve kanser arasındaki ilişkiyi bilme, HPV'yi bilme, HPV ile serviks kanseri arasındaki ilişkiyi bilme, üniversite derecesi olma değişkenleri kullanılarak yapılan binary lojistik regresyon analizinde HPV aşısını kendisi için kabul etmek (OR=48, CI:21.2-111, p<0.0001) ve erkek çocukları için kabul etmiş olmak (OR=72, CI:30.5-172.7, p<0.0001) kızların aşılmasını kabul etmek için bağımsız faktörler olarak tespit edilmiştir.

Tablo II: Annelerin kendileri ve Çocukları için HPV Aşısını kabul etme oranları.

HPV aşısını kendiniz için kabul eder misiniz?	%
Evet	69
Hayır	31
Kız Çocuğunuz için HPV Aşısını kabul eder misiniz ?	
Evet	68
Hayır	32
Erkek Çocuğunuz için HPV Aşısını kabul eder misiniz?	
Evet	62
Hayır	38

TARTIŞMA

Dünya çapında her yıl ortalama 471.000 yeni serviks kanseri vakası tespit edilmekte ve bunların 65.000'i Avrupa kıtasında gelişmektedir. Yıllık ölüm oranı ise tüm dünyada 233.000 iken Avrupa da vakaların 32.000'i ölmektedir. Günümüzde HPV enfeksiyonu ile preinvasiv ve invaziv serviks kanserleri arasındaki ilişki kesin olarak gösterilmiştir. HPV'nin moleküler yapısının detaylı olarak anlaşılması ise profilaktik HPV aşılarının gelişmesine yol açmıştır. Profilaktik HPV aşıları 2006'da önce ABD'de ardından Avrupa'da onay alıp piyasaya sürülmüştür. Ardından da hem tıp dünyasında hemde yazılı ve görsel medyada HPV aşısı ile ilgili yoğun tartışmalar başlamıştır^(5,6).

Adolesanlar aşılama ideal bir hedef gruptur ve bu grubun aşılmasında anne babanın aşılama kabul etmesi çok kritik bir öneme sahiptir. Aşılama programının başarısının hedef popülasyonun hastalık ve aşı hakkındaki bilgisi ve inanışları ile yakından ilişkili olduğu bilinmektedir. HPV ile servikal neoplaziler arasındaki ilişki çok iyi bilinmesine rağmen yapılan araştırmalarda genel popülasyonun bu konudaki bilgilerinin sınırlı olduğu gösterilmiştir. Birçok çalışmada kadınların HPV ve ilişkili lezyonları hakkında çok fazla bilgi sahibi olmadığı gösterilmiştir. Bir çalışmada kadınların %33'ünün ve erkeklerin %50'sinin HPV'yi hiç duymadığı bildirilmiştir (7-12). Bizim çalışmamızda kadınların %45'i HPV'yi duymuş ve %41'i de HPV ile serviks kanseri arasındaki ilişkiyi bildiklerini ifade etmiştir. Bu sonuçlarda Türk kadınlarının HPV hakkındaki bilgisinin önceki bildirilenlerden çok farklı olmadığını düşündürmektedir.

Aşının maliyeti, adolesanlarda aşılamanın seksüel aktiviteyi erken yaşta başlatma korkusu, dinsel ve sosyal inanışlar HPV aşılama programının başarısı önündeki önemli engeller olarak bildirilmiştir⁽¹³⁾. Bununla birlikte,

monogam yaşama ve güvenli seks uygulamada bazı araştırmalarda HPV aşılmasını kabul etmeme için sebepler olarak rapor edilmiştir⁽¹⁴⁾. HPV aşısının kabul edilebilirliği hakkında yapılan bir araştırmada Brewer ve ark. düşük eğitim derecesine sahip insanları aşılamaı daha çok kabul ettiğini bildirmiştir⁽¹⁴⁾. Bizim araştırmamızda ise anormal Pap test hikayesi olan kadınlar aşılamaı hem kız hemde erkek çocukları için daha fazla kabul etmiştir. Ayrıca bazı araştırmacılar, yüksek sayıda partner olması, HPV hakkında önceden bilgi sahibi olunması, aşı maliyetinin düşük tutulması, yüksek eğitim seviyeleri ve aşının güvenli olması ile kabul edilebilirlik arasında ilişki olduğunu bildirmiştir^(7,11,12).

Bizim çalışmamızda ilginç olarak sadece annelerin %40'i HPV ile serviks kanseri arasındaki sebep sonuç ilişkisini bildiğini söylerken bu kadınları %69'u kendileri, %68'i kız çocukları, %62'si de erkek çocukları için HPV aşısını kabul edebileceklerini bildirmiştir. Benzer bir gözlem Meksika'dan Ponce ve ark. tarafından bildirilmiştir⁽¹⁵⁾. Bu çalışmada annelerin sadece %1.9'u HPV'yi serviks kanseri için bir risk faktörü olarak belirtirken kadınların büyük bir çoğunluğu çocuklarının HPV aşılması için yapılacak bir çalışmaya aşılama üzere katılmasını kabul etmiştir. Lenselink ve ark. ise Hollanda'daki annelerin %29.5'inin HPV'yi hiç duymadığını, %14.3'ünün HPV ile serviks kanserinin ilişkili olabileceğini bildirmiştir. Bu çalışmada HPV hakkında bilgi sahibi olmak, yaş, eğitim HPV aşısını kabul etme ile bir ilişki göstermemiştir⁽⁵⁾. Bizim çalışmamızda, annelerdeki yüksek orandaki HPV kabul oranı kadınların yüksek eğitim seviyesi ve Türk kadınlarının aşılama hakkındaki pozitif düşünce ve tutumları ile açıklanabilir. Bu araştırmadaki annelerin HPV aşısını kabul oranları ABD'den bildirilen oranlarla benzerdir ki bu araştırmada ABD'li kadınların %75'i HPV aşısını kendi kızları için kabul edebileceklerini bildirmiştir⁽¹⁾.

Bir başka Amerikan çalışmasında ise anne babaların %24'ünün HPV aşısına karşı olduklarını bildirilmiştir. Bunun nedeni olarak da anne babalar bu aşının çocuklarını daha erken yaşlarda cinsel ilişkiye başlamaya yönlendirebileceğini ileri sürmüşlerdir. Bununla birlikte aynı yazarlar HPV aşılmasına karşı olan veya kararsız olan annelerin % 37 ve % 65'inin bir eğitim sonrası aşılamaı kabul ettiklerini bildirmiştir⁽¹⁶⁾. Diğer taraftan, bir diğer çalışmada ise ABD'deki adolesan annelerin HPV aşısı hakkında olumlu düşüncükleri bildirilmiştir⁽¹⁷⁾. Bunun aksine, İngiliz annelerin

HPV aşısı hakkında erken puberte döneminde aşılamaıdan, virüsün cinsel yolla bulaşmasından ve aşılamaıdan kaynaklanan yan etkilerden dolayı bazı olumsuz görüşlere sahip olduğu bildirilmiştir⁽¹⁸⁾.

Bazı araştırmalarda kısa bir eğitim verilmesi kadınların aşılama hakkındaki görüşlerinin %75 olumluya çevrildiği bildirilmiştir⁽¹⁹⁾. Diğer taraftan, randomize prospektif bir çalışmada ise HPV hakkındaki bilgi formunun kadınların HPV bilgisini arttırdığı fakat bu bilgi artışının HPV aşısını kabul etmeye çok az etkisi olduğu bildirilmiştir. Bu nedenle de bu yazarlar "HPV aşısının kabul edilmesinde ve anne-babanın karar verme sürecinde anne babanın bilgi, davranış ve tutumlarının çok önemli olduğu" sonucuna varmışlardır⁽²⁰⁾.

Sonuç olarak bu çalışmada, eğitilmiş ve ülkenin nisbeten gelişmiş bölgelerinde yaşayan annelerin HPV hakkında bilgilerinin batılı ülkeler ile benzer olduğunu ve HPV aşısını kendileri ve çocukları için kabul etme oranlarının da benzer olduğunu tespit ettik. Bizim çalışma grubumuzun eğitim seviyesinin çok yüksek olması nedeniyle sonuçların tüm Türkiye'ye genellenemeyeceğini düşünmekteyiz. Yine de bu çalışmada elde edilen sonuçların HPV aşılama politikasına yön verebileceği kanaatindeyiz. Kadınların HPV aşısını reddetme ve kabul etmeleri ile ilgili daha ayrıntılı çalışmalara ihtiyaç olduğu kanaatindeyiz.

KAYNAKLAR

1. Slomovitz BM, Sun CC, Frumovitz M, Soliman PT, Schmeler KM, Pearson HC, Berenson A, Ramirez PT, Lu KH, Bodurka DC. Are women ready for the HPV vaccine? *Gynecologic Oncology* 2006; 103: 151-4.
2. Tiro JA, Meissner HI, Kobrin S, Chollette V. What Do Women in the U.S. Know about Human Papillomavirus and Cervical Cancer? *Cancer Epidemiol Biomarkers Prev* 2007; 16(2): February 2007.
3. Inal MM, Kose S, Yıldırım Y, Ozdemir Y, Toz E, Ertopcu K, Ozelmas I, Tınar S. The relationship between human papillomavirus infection and cervical intraepithelial neoplasia in Turkish women. *Int J Gynecol Cancer* 2007.
4. Dursun P, Altuntas B, Kuscu E, Ayhan A. Women's Knowledge about Human Papilloma Virus (HPV) and Their Acceptance of HPV Vaccine. *Aust N Z J Obstet Gynaecol.* 2009 Apr; 49(2): 202-6.
5. Lenselink CH, Gerrits MM, Melchers WJ, Massuger LF, van

- Hamont D, Bekkers RL. Parental acceptance of Human Papillomavirus vaccines. *Eur J Obstet Gynecol Reprod Biol.* 2007 Mar 16; [Epub ahead of print].
6. Arbyn M et al. Burden of cervical cancer in Europe: estimates for 2004- *Ann Oncol*, 2007 Oct; 18(10): 1708- 15. Epub 2007 Mar 16.
 7. Parkin DM. Global cancer statistics in the year 2000. *Lancet Oncol* 2001; 2: 533- 43.
 8. Gonik B.Strategies for Fostering HPV Vaccine Acceptance. *Infectious Diseases in Obstetrics and Gynecology Volume 2006, Article ID 36797, Pages 1- 4.*
 9. Yacobi E, Tennant C, Ferrante J, Pal N, Roetzheim R. University students' knowledge and awareness of HPV. *Preventive Medicine.* 1999; 28(6): 535- 41.
 10. McPartland TS, Weaver BA, Lee SK, Koutsky LA. Men's perceptions and knowledge of human papillomavirus (HPV) infection and cervical cancer. *Journal of American College Health.* 2005; 53(3): 225- 30.
 11. Vail-Smith K, White DM. Risk level, knowledge, and preventive behavior for human papillomaviruses among sexually active college women. *Journal of American College Health.* 1992; 40(5): 227- 30.
 12. Kahn JA, Rosenthal SL, Hamann T, Bernstein DI. Attitudes about human papillomavirus vaccine in young women. *International Journal of STD & AIDS.* 2003; 14(5): 300- 6.
 13. Boehner CW, Howe SR, Bernstein DI, Rosenthal SL. Viral sexually transmitted disease vaccine acceptability among college students. *Sexually Transmitted Diseases.* 2003; 30(10): 774- 8.
 14. Brewer NT, Fazekas KI.Predictors of HPV vaccine acceptability: A theory-informed, systematic review. *Prev Med.* 2007 Aug-Sep; 45(2-3): 107- 14. Epub 2007 Jun 2.
 15. Ponce EL, Rivera L, Santillán EA, et al.Acceptability of a Human Papillomavirus (HPV) Trial Vaccine Among Mothers of Adolescents in Cuernavaca, Mexico.*Archives of Medical Research* 32 (2001) 243- 7.
 16. Davis K, Dickman ED, Ferris D, Dias JK. Human papillomavirus vaccine acceptability among parents of 10- to 15-year-old adolescents. *J Low Genit Tract Dis* 2004; 8(3): 188- 94.
 17. Zimet GD. Improving adolescent health: focus on HPV vaccine acceptance. *J Adolesc Health* 2005; 37(6): S17- 23.
 18. Waller J, Marlow LA, Wardle J. Mothers' attitudes towards preventing cervical cancer through human papillomavirus vaccination: a qualitative study. *Cancer Epidemiol Biomarkers Prev* 2006; 15(7): 1257- 61.
 19. Daron G. Ferris, Jennifer L. Waller, Ashley Owen, Jozette Smith. Midadult Women's Attitudes About Receiving the Prophylactic Human Papillomavirus Vaccine. *Journal of Lower Genital Tract Disease, Volume 11, Number 3, 2007, 166Y172.*
 20. Dempsey AF, Zimet GD, Davis RL, Koutsky L. Factors That Are Associated With Parental Acceptance of Human Papillomavirus Vaccines: A Randomized Intervention Study of Written Information About HPV. *Pediatrics* 2006; 117: 1486- 93.